

Na de middernachtmis

“Benjamin... Benji... Filiberke...” fluistert Kasper. Maar hij is niet zo goed in fluisteren.

“Pipo’ke... stillekes!” fluister ik terug.

“Wat denkt ge dat er in onze pakskes zit?” vraagt hij lachend.

“Wat denkt gij? Stripverhalen natuurlijk. De Rode Ridder...”

“Hebt ge dat pakske van uw nonkel uit Luxemburg gezien, Benji?”

“Ssst... Kasper!”

“Das duidelijk een boek, Filiberke! En een dik boek ook!”

We glimlachen. Kasper schuifelt dan nog wat dichtert tegen me aan. Er is nog nauwelijks plaats in het overvolle parochiekerkje. En het is er ijskoud. We dragen beiden een warme winterjas en een sjaal. Ik draag bovendien handschoenen. Onze wollen mutsen hebben we natuurlijk moeten afzetten.

Dan raakt hij met beide handen tegelijk het enige blote plekje in mijn hals aan. Zijn handen zijn vreselijk koud.

“Meeh, pipo!” schrik ik. Veel te luid.

“Ik ben mijn handschoenen vergeten...” zegt hij vrolijk.

“Verbaast me dat?”

“Mag ik mijn handen seffens in uw zakken warmen, Benjamin?”

Ik geef hem een elleboogstoot. Wanneer hij me afwisselend Benjamin, Benji en Filiberke noemt, dan weet ik dat het plaagduiveltje in hem wakker is. Ik zie dat ook in zijn oogjes.

Iedereen staat of zit in het parochiekerkje in een dikke winterjas te bibberen. Wij, Kasper en ik, hebben onze plaatsen afgestaan aan twee oude vrouwtjes. Mijn mama en mijn Grote Zus hebben iets verderop een plaatsje veroverd. Mijn nonkels en mijn tantes, mijn neven en nichten, ze zijn er allemaal. Eigenlijk tekent de hele wijk present voor deze middernachtmis. Behalve mijn papa, die past ook voor deze sociale gelegenheid.

Kasper brengt kerstavond bij mij thuis door. Straks openen we de cadeautjes onder de kerstboom. Morgen verhuizen we dan naar het Centrum, naar zijn familie, waar we nog eens cadeautjes mogen openen. De rest van de kerstvakantie logeren we dan enkele dagen bij hem en uiteindelijk weer een paar dagen bij mij. Volgeboekt dus. We doen dat nu al enkele jaren, sinds de kerst van het zesde leerjaar. Maar Kasper vindt dat Kerstmis bij mij thuis, met mijn Poolse mama en haar broers en haar zus, veel meer sfeer heeft. Dat vind ik ook. Het is in die donkere tijd rond de kerst net een wintersprookje bij ons thuis. Mijn nonkel speelt accordeon, er wordt gezongen, er is veel te veel Pools gebak en de wodka (Zubrowka, de beste ter wereld, volgens alle Polen) en de kersenlikeur (Wisniowka, de beste ter wereld, volgens alle Polen) gaat goed rond.

Wij zijn nu geen kleine jongetjes meer, vinden we. We zitten in het tweede middelbaar en we mogen stilaan met de grote mensen meepraten. De wodka is voor ons nog een strikt verboden vrucht, maar van de kersen(likeur) mogen we al met mondjesmaat proeven. We durven niet toegeven dat we dat drankje behoorlijk vies vinden. Ik zeg tegen Kasper dat ik dan nog liever aan de klissap ga. Hij lacht dan en belooft me zo veel klissap als ik maar wil.

In het parochiekerkje staan we nu net onder het beeld van een gekruisigde Christus. Kasper kijkt omhoog en dan ‘fluistert’ hij: “Als Hij ons nu niet ziet, dan ziet hij ons nooit!”

“Kasper!” zeg ik een tikkeltje geschrokken.

Het meisje dat met ons ongeveer dezelfde vierkante meter deelt, giechelt. Ze fluistert dan iets in het oor van haar mama. Die kijkt heel boos naar Kasper en mij. Het meisje giechelt opnieuw.

Naar de middernachtmis gaan is voor mij een teken van respect voor mijn mama. En ook voor de familietraditie. Ik deel natuurlijk Kaspers kijk op 'kerk en leven', maar tijdens de middernachtmis voel ik toch dat ik dat 'sacrale' moment voor de goedgegelovigen (vooral mijn mama dus) niet wil ontheiligen. Ik vind 'sacraal' een mooi en plechtig woord, dat ik pas onlangs heb (op)gepikt.

Kasper steekt dan zijn ijskoude handen diep in de zakken van mijn jas. Dat is een koud kunstje, want hij staat pal achter mij, eigenlijk tegen mij aan geplakt. Dat ziet dus niemand.

Ik probeer niet te lachen. Maar wanneer hij daar ergens op een voorspelbare plaats begint te friemelen, wordt het moeilijker. "Kasper, pipo!" zeg ik weer iets te luid.

De mama van het buurmeisje kijkt opnieuw heel erg ontstemd. Het meisje giechelt.

We overleven verder de georkestreerde chaos van de heilige mis. De ellenlange rij heen en terug om 'ter communie' te kunnen gaan. Mijn mama glimlacht tevreden wanneer ze ons – voorwaar twee stijlvol geklede engeltjes – voorbij ziet schuifelen. Ik zie hoe mijn Grote Zus geamuseerd toekijkt.

De wandeling terug naar huis is bijzonder gezellig. We haken allemaal in elkaars armen om niet weg te glijden op de spekgladde stenen. Mijn accordeon-nonkel zingt Poolse kerstliedjes. Ik zeg tegen Kasper dat hij al aan de Zubrowka heeft gezeten.

Thuis wacht een hete wintersoep. Uiteraard ook Poolse worst en... wodka. Op de tonen van de accordeon. Dan begint die andere ceremonie: het openen van de pakjes. Het absolute hoogtepunt van Kerstmis, zeker voor jongetjes en jongens. Kasper noemt zichzelf altijd "een flinke jongen" en mij "een flink jongetje".

We weten in feite al wat er in de pakjes verscholen zit. Toch in die van ons. Boeken of stripverhalen. Maar welke? Dit jaar blijken het vooral strips van De Rode Ridder te zijn. En uit het pakje van mijn nonkel uit Luxemburg komt een klepper van een boek tevoorschijn: "Begraaf mijn hart bij de bocht van de rivier" van Dee Brown.

"Waaw! Dankuwel!" roep ik enthousiast. Het is de geschiedenis van de 'Indianen' in Noord-Amerika. In feite een schrijnend verslag van al het onrecht dat de oorspronkelijke bevolking is aangedaan door de blanke Amerikanen. Ik wilde dat boek al lang héél graag.

"Maar het is ook voor Kasper!" zegt mijn nonkel streng. "Lees het maar samen."

Niemand van het aanwezige gezelschap twijfelt er ook maar een seconde aan dat wij dat inderdaad zullen doen.

Het is al erg laat wanneer de meeste gasten naar huis gaan. Sommigen blijven slapen. De woonkamer en 'de goeie kamer' (de eetkamer-voor-gelegenheden) liggen vol opblaasbare matrassen. Het is te merken dat wij een kampeergefamilie zijn. Gelukkig slaapt er niemand in mijn (of liever 'onze') kamer. Wegens te klein en mijn (of beter 'ons') bed is sowieso al maar een twijfelaar waar Kasper en ik nog net in passen.

Wanneer we uiteindelijk naar bed willen gaan, wuift mijn accordeon-nonkel ons nog even dichterbij. Hij is duidelijk een beetje dronken. Zijn muziek klonk het jongste half uurtje niet meer zo melodieus. Hij neemt ons mee naar de keuken en hij vraagt dan: "Hoe oud zijt gij twee nu?"

"Twee dagen geleden dertien geworden, dat weet ge toch?" lach ik.

"Ook dertien", zegt Kasper, "maar ik word binnenkort veertien."

Mijn nonkel knikt. "Juist!" zegt hij en hij giet twee wodka's vol met... wodka. "Dan zijt ge oud genoeg voor uw eerste wodka!"

Wij lachen nerveus. "Wie zegt dat dat mijn eerste is?" vraag ik.

"Gij duivelke!" buldert hij. "Maar voor Kasper hier...?"

Kasper zegt braafjes: "Voor mij wel, nonkel."

Hij reikt ons de glaasjes aan. "Echte Zubrowka! De allerbeste!" zegt hij en hij legt zijn wijsvinger op zijn mond. "Niks tegen mama of papa zeggen!"

"Nazdrovje!" zegt hij wanneer hij zowaar een slok neemt van de fles.

Wij zeggen ook "Nazdrovje!" en we nemen een slokje van onze glaasjes. Een klein slokje maar, want we vinden sterke drank niet lekker. Wat er nog in het borrelglaasje rest, gieten we met een snelle beweging in de gootsteen. Mijn nonkel merkt daar toch niets meer van.

"We gaan nu slapen, nonkel. We zijn doodmoe."

"Ga slapen! Ga slapen, mannen!" wuift hij ons weg. "Dobranoc, spi i nie mamroc!"

"Dobranoc!" zeg ik terug. Ik vertaal intussen de gevleugelde uitdrukking voor Kasper: 'slaapwel en denk niet te diep na!'

We lachen bevrijd wanneer we in onze kamer aankomen. Ik plof op het bed en vraag: "Gaat het, Kaspaaaar? Zijt ge zat, Kaspaaaar?"

Het is koud in de kamer. Maar we zijn in het feestgedruis vergeten om onze pyjama's in de badkamer te gaan aantrekken. Ik omhels Kasper en ik ril van de kou.

"Gaan we terug?" vraagt hij.

"Zijt ge gek?"

"Gaan we slapen in onze kleren?" lacht hij.

"Zijt ge gek?" zeg ik weer.

Ik hoef verder niets te zeggen. Kasper begrijpt me zonder woorden. We kleden ons uit. Helemaal. Dan duiken we onder het donsdeken. We omhelzen elkaar.

"Ge zijt ijskoud!" fluister ik.

"En jij dan?"

We proberen elkaar warm te maken en dat lukt vrij snel. We spelen nog even een stout spelletje met elkaar. Ik draai me daarna met een geeuw om, naar de vrije kant. "Heel moe!" zeg ik.

"Ja, ik ook", zegt hij. Hij nestelt zich naar goede gewoonte helemaal tegen me aan. Zijn arm ergens over mijn heen.

"Ge zijt lekker warm", fluister ik.

"En jij gloeit", fluistert hij terug.

Ik voel dan zijn adem rustig en gelijkmatig op mijn schouder en in mijn haren. Hij slaapt al. Hij slaapt als een gelukkige jongen. En ik zal dadelijk slapen als een gelukkig jongetje. Zoals het hoort tijdens een perfecte kerstnacht.